

# การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำ สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

## THE NEEDS ASSESSMENT IN TRAINING TO DEVELOP SKILL TO DRESS UP KHON-DRAMA (YEUN KREUANG) FOR TEACHER OF ART LEARNING FOCUSING ON THAI DANCE THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4 IN PATHUMTHANI PROVINCE

ประวิทย์ ฤทธิบุญ/PRAVIT RITTIBUL

สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา, คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

PROGRAM IN THAI CLASSICAL DANCE EDUCATION, FACULTY OF FINE AND APPLIED ARTS, RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY THANYABURI

Received: August 11, 2017

Revised: October 11, 2017

Accepted: October 31, 2017

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 43 คน โดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย และใช้เครื่องมือเป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นโดยมีรูปแบบการตอบสนองคู่ที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องโครงสร้างและเนื้อหา ความเหมาะสมในการใช้ภาษาแต่ละข้อคำถาม สถิติที่ใช้ตรวจสอบข้อมูลโดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือค่า IOC และนำมาวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.56 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครร่ำ (0.56) รองลงมา คือ ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครร่ำ (0.49) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครร่ำ (0.18) ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครร่ำ โดยการทดสอบค่าที่แบบ Paired-Samples t-test

พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกาย ในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( $= 1.95$ ) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( $= 3.05$ ) แสดงให้เห็นว่า ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม 2) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าทีแบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( $= 2.70$ ) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( $= 4.02$ ) แสดงให้เห็นว่าด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม 3) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าทีแบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( $= 2.93$ ) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( $= 3.45$ ) แสดงให้เห็นว่าด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

**คำสำคัญ:** การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม, การพัฒนาทักษะการแต่งกายโขน-ละครรำ, ยืนเครื่อง

## ABSTRACT

This survey research aimed to study and evaluate the needs assessment in the training to develop Khon-Drama (YEUN KREUANG) dressing skill by gathering information from the example groups which were 43 teachers from the department of Arts (Thai Dance) under the 4<sup>th</sup> Secondary Educational Service Area, Patumthani. The method applied was the Simple Random Sampling and Dual-Response format assessment whose Content Validity, Index of Congruent or IOC were examined by experts and were analyzed for Alpha Coefficient. The statistics used in the analysis was Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Priority Needs Index.

The study of the analysis of the needs assessment for the training to develop Khon-Drama (YEUN KREUANG) dressing skill of the teachers from the department of Arts (Thai Dance) under the 4<sup>th</sup> Secondary Educational Service Area, Patumthani found that the expected operational status of the example group were required in every subjects indexing the priority of importance of the needs were between 0.18 – 0.56. The most indexed importance was the element of Khon-Drama dressing (0.56), next was the Khon-Drama dressing (0.49) and the lowest important subject was the tightening Khon-Drama costumes (0.18) respectively.

According to the analysis of the needs assessment for the training to develop Khon-Drama (YEUN KREUANG) dressing skill of the teachers from the department of Arts (Thai Dance) under the 4<sup>th</sup> Secondary Educational Service Area, Patumthani, it had been divided into 3 aspects; 1.) Comparing the means of the element of Khon-Drama dressing by Paired-Samples T-Test in the current operational status and the expected operational status found that the means of element of Khon-Drama dressing in the current operational status and the expected operational status was, statistically, different at 0.05 significantly and the analysis also found that the mean of the current operational status ( $= 1.95$ ) was lower than the mean

of the expected operational status (= 3.05). It indicated that the element of Khon-Drama dressing was necessary for the training. 2.) Comparing the means of the Khon-Drama dressing by Paired-Samples T-Test in the current operational status and the expected operational status found that the means of Khon-Drama dressing in the current operational status and the expected operational status was, statistically, different at 0.05 significantly and the analysis also found that the mean of the current operational status (= 2.70) was lower than the mean of the expected operational status (= 4.02). It indicated that Khon-Drama dressing was necessary for the training. 3.) Comparing the means of the Khon-Drama dressing by Paired-Samples T-Test in the current operational status and the expected operational status found that the means of Khon-Drama dressing in the current operational status and the expected operational status was, statistically, different at 0.05 significantly and the analysis also found that the mean of the current operational status (= 2.93) was lower than the mean of the expected operational status (= 3.45). It indicated that tightening Khon-Drama costumes was necessary for the training.

**Keywords:** The Needs Assessment in Training, Develop Skill to Dress Up Khon-Drama, Yeun Kreuang

## บทนำ

ศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ไทย ถือไว้ว่าเป็นองค์ความรู้แขนงหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เพราะศาสตร์ทางด้านนี้เป็นแหล่งรวมเอาศิลปะวิทยาการแขนงต่างๆ เข้าไว้ด้วยกันอย่างประณีตบรรจง เช่น หัตถศิลป์ วรรณศิลป์ วิจิตรศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทั้งนี้ด้วยงานศิลปะเป็นส่วนสำคัญ และแสดงถึงความเป็นชาติ มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาจำเป็นต้องมีรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรมของตนเองที่สั่งสมมาตั้งแต่อดีตจวบจนถึงปัจจุบัน จึงถือได้ว่าศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นแหล่งรวมประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและความเจริญรุ่งเรืองแห่งอารยธรรมของชนชาติและช่วยหล่อหลอมความเป็นชาติแก่ประเทศมาจนถึงปัจจุบัน (กิตติกรณ์ นพอุดมพันธุ์, 2557: น. 80) สามารถศึกษาได้จากการแสดงโขน-ละครของไทยเป็น การแสดงที่มีมาตั้งแต่โบราณ แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย บ่งบอกถึงความเป็นชาติที่มีอารยธรรมที่สืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน มีวิวัฒนาการตามลำดับตามหลักฐานปรากฏตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มาจนถึงในยุคปัจจุบันที่มีรูปแบบการแสดงที่เป็นแบบแผนเฉพาะ และกำหนดเป็นจารีตในการแสดงที่ยึดถือปฏิบัติกัน มาจนเป็นประเพณี อันมีสถาบันพระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ หรือเจ้านายชั้นสูงเป็นผู้อุปถัมภ์ และผู้นำในการ สร้างสรรค์ ต่อมาในภายหลังได้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบ การปกครองทำให้เกิดการพัฒนา และปรับเปลี่ยนโอนย้าย หน่วยงานและผู้รับผิดชอบ แต่ก็ยังได้รับการส่งเสริม และ

สนับสนุนจากสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ ในการอุปถัมภ์คำชูกานทางด้านนาฏดุริยางคศิลป์ โดยเฉพาะ ในเรื่องของเครื่องแต่งกายนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ส่วนหนึ่งที่ทำให้การแสดงมีความสวยงามอลังการ เป็นเครื่องที่แสดงฐานะ ลักษณะของตัวละคร บ่งบอกให้รู้ ถึงลำดับศักดิ์และเชื้อชาติ ทำให้ผู้ชมเห็นภาพพจน์ที่เด่นชัด เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงโขน-ละครว่าเป็นการแต่งกาย ที่เลียนแบบมาจากเครื่องต้น หรือเครื่องทรงของ พระมหากษัตริย์ที่มีรูปแบบเฉพาะอันเป็นศิลปะสร้างสรรค์ ในแบบฉบับที่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีต และวิจิตรงดงาม ที่เรียกว่าการแต่งกายแบบ “ยี่นเครื่อง” (ขวลิต สุนทรานนท์, 2550: น. 9)

เครื่องแต่งกายยี่นเครื่อง ถือเป็นเครื่องแต่งกาย หลักที่ใช้ในการแสดงโขน และละครของไทยสืบเนื่องกัน มาครั้งโบราณจนถึงปัจจุบัน หากแต่รูปแบบของ เครื่องแต่งกายยี่นเครื่องนั้นมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่ทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงในแต่ละยุคสมัย ซึ่งแต่เดิมเครื่องแต่งกาย โขน-ละครของไทยมีที่มาจากละครฟ้านบ้านที่เล่นกันมาแต่ครั้ง สมัยกรุงศรีอยุธยา ที่เรียกว่า “ละครนอก” เดิมทีจะมีการ แต่งกายแบบคนพื้นเมืองธรรมดาสามัญที่ใช้ผู้ชายล้วนในการ แสดงโดยเปลี่ยนบทบาทไปตามท้องเรื่อง ต่อมาเมื่อละคร เป็นที่นิยมแพร่หลาย จึงมีการสร้างเครื่องแต่งกายที่ใช้ สำหรับเล่นละครขึ้น และเนื่องจากเรื่องราวที่ละครนิยมนำ มาแสดงนั้นมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประเภทจักรๆ วงศ์ๆ ที่มีเทวดาหรือกษัตริย์เป็นพระเอก จึงสร้างเครื่องแต่งกาย

ละครโดยการเลียนแบบมาจากเครื่องต้น อันเป็นเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ที่ใช้เฉพาะในพระราชพิธีสำคัญๆ นำมาใช้แต่งตัวนายโรงที่เล่นเป็นตัวเอกของละครเรื่องต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งสาเหตุที่เรียกเครื่องแต่งกายละครว่ายีนเครื่อง เนื่องจากในสมัยอยุธยาละครแต่ละโรงมีตัวละครที่สำคัญประมาณโรงละ 3 ตัว คือ ตัวนายโรง (พระเอก) ตัวนาง (นางเอก) และตัวจำเວด (ตัวตลก) ซึ่งมักจะเล่นเฉพาะบางเรื่องบางตอนที่เล่นได้พร้อมกันทั้ง 3 ตัว โดยที่นายโรงจะรับบทเล่นเป็นตัวเอกที่แต่งเครื่องเลียนแบบเครื่องต้นครบชุดอยู่คนเดียว จึงถูกเรียกว่า “ตัวยีนเครื่อง” ส่วนเครื่องแต่งกายละครที่ตัวนายโรงใส่นั้นก็จะเรียกว่า “ยีนเครื่อง” ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ได้ทรงกล่าวไว้ว่า

“ในละครโรงหนึ่งก็เห็นจะแต่งแต่คนเดียว เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่าตัวยีนเครื่อง ความบ่งว่าละครตัวอื่นมิได้แต่งเครื่อง หรือถ้ามีแต่งเครื่องเป็นหลายอย่าง ก็คงเรียกให้ต่างกันว่า ยีนเครื่องพระและยีนเครื่องนางจะหาเรียกแต่ว่ายีนเครื่องเท่านั้นไม่” (ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยา, 2507: น. 22)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ถือเป็นแผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่มีหลักการสำคัญคือ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนามุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรม และจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ดังนั้น ภายใต้วิสัยทัศน์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคมของแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทและมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้

อย่างเต็มที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: น. ก) คณะศิลปกรรมศาสตร์ได้เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (5 ปี) ภายใต้สังกัดการดูแลของภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ด้านสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา ดนตรีคีตศิลป์ไทยศึกษา และดนตรีคีตศิลป์สากลศึกษา ในหลักสูตรการเรียน การสอน มุ่งเน้นการอนุรักษ์ พัฒนาและสร้างสรรค์เพื่อเผยแพร่ศิลปะที่เป็นแบบแผนของชาติ แก่เยาวชน และบุคคลทั่วไป รวมทั้งบริการทางวิชาการในรูปแบบของการถ่ายทอด และเผยแพร่วิทยากร ในหลักสูตรได้มีการกำหนดวิชาการแต่งกายแต่งหน้าเพื่อใช้ในการแสดง เป็นวิชาชีพบังคับในด้านสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยศึกษา ทั้งนี้เพราะรายวิชาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์มาตรฐานในด้านทักษะการจัดการทางด้านนาฏศิลป์ไทย ที่สามารถถ่ายทอดให้กับครู คณาจารย์ บุคลากร หรือผู้ที่สนใจทางด้านนาฏศิลป์ไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญว่าควรมีความรู้ด้านการแต่งกายยีนเครื่องโขน-ละครรำ เพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ และสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพได้ ซึ่งในปัจจุบันทักษะดังกล่าวเป็นที่ต้องการในแวดวงและสังคมเป็นอย่างมาก สังเกตได้จากการจัดงานโขนพระราชทานในสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และงานศิลปหัตถกรรมนักเรียนในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มีการระดมบุคลากรทั้งครู นักศึกษา และบุคคลที่มีทักษะทางด้านการแต่งกายยีนเครื่องโขน-ละครรำเป็นจำนวนมากเพื่อใช้ในการงาน แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ เมื่อเทียบกับบุคลากรในสายวิชาชีพที่มีจำนวนมากแล้วนั้น จะเห็นได้ว่าบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและฝีมือ แต่ทว่าทักษะดังกล่าวเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนและพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก

จากความสำคัญของทักษะทางด้านการแต่งกายยีนเครื่องโขน-ละครรำดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (needs assessment) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ข้อมูลที่ระบุสภาพปัญหาและความต้องการต่างๆ ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาวางแผนในการพัฒนาบุคลากรครู เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการตามยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท

และมีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ และสามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

### ขอบเขตของการวิจัย

#### ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อจะกำหนดหัวข้อหลักและหัวข้อย่อยของการจัดกิจกรรมในพัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร เท่านั้น

**ขอบเขตด้านประชากร** ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 43 คน โดยการเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

#### ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2560

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระดับความรู้ที่มีในปัจจุบัน กับระดับความรู้ที่ต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร ซึ่งใช้หลักความแตกต่าง (Discrepancy) ด้วยวิธี Priority Needs Index (PNI modified) แบบปรับปรุง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

2. ความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม หมายถึง หัวข้อหลักและหัวข้อย่อยของการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมที่ได้จากการวิเคราะห์ ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร

สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

3. การแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร หมายถึง เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดง โขน-ละคร เป็นการแต่งกายที่เลียนแบบมาจากเครื่องต้น หรือเครื่องทรงของพระมหากษัตริย์ ที่นำมาเป็นหัวข้อการจัดกิจกรรมในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ

### ประโยชน์ของผลการวิจัย

1. ได้ข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดหัวข้อเรื่องจัดกิจกรรมในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะที่เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) ให้มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นอย่างแท้จริง

2. ได้ข้อมูลไปเป็นแนวทางใช้ในการพัฒนารูปแบบหลักสูตรวิชาชีพที่เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีรูปแบบการตอบสองคู่ (dual-response format) โดยขั้นตอนในการสร้าง และตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารวิชาการ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร ทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับการฝึกอบรม และแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น

2. สร้างแบบสอบถามประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่อง โขน-ละคร สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ที่มีรูปแบบการตอบสองคู่ (dual-response format) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก (Check

List) และแบบปลายเปิด รวมจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ  
วุฒิการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน ตำแหน่งในปัจจุบัน  
ประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 สอบถามประเมินความต้องการจำเป็น  
ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกาย  
ยีนเครื่องโชน-ละครร่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณ  
ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน  
ดังนี้

1. ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายการแสดงโชน-ละครร่า
  2. ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโชน-ละครร่า
  3. ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโชน-ละครร่า
- สภาพในปัจจุบันมีเกณฑ์และความหมายดังนี้
- 5 หมายถึง ท่านมีทักษะในเรื่องดังกล่าว มากที่สุด
  - 4 หมายถึง ท่านมีทักษะในเรื่องดังกล่าว มาก
  - 3 หมายถึง ท่านมีทักษะในเรื่องดังกล่าว ปานกลาง
  - 2 หมายถึง ท่านมีทักษะในเรื่องดังกล่าว น้อย
  - 1 หมายถึง ท่านมีทักษะในเรื่องดังกล่าว น้อยที่สุด
- ระดับทักษะที่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม มีเกณฑ์และความ  
หมายดังนี้
- 5 หมายถึง ท่านมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว  
มากที่สุด
  - 4 หมายถึง ท่านมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว  
มาก
  - 3 หมายถึง ท่านมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว  
ปานกลาง
  - 2 หมายถึง ท่านมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว  
น้อย
  - 1 หมายถึง ท่านมีความต้องการฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว  
น้อยที่สุด
3. นำเครื่องมือส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ  
ความสอดคล้องโครงสร้างและเนื้อหา (Content Validity)  
ความเหมาะสมในการใช้ภาษาแต่ละข้อคำถาม จำนวน 3 ท่าน  
โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of congruent)  
หรือค่า IOC เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ  
0.5 มาใช้เป็นคำถามหาความเชื่อมั่น และนำมาวิเคราะห์โดย  
หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) คำนวณด้วย  
โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป
  4. นำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพ  
แล้วนำไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บ  
รวบรวมข้อมูลในปีการศึกษา 2560 โดยดำเนินการตาม  
ขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ลงพื้นที่เก็บ  
รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัยไปยัง  
โรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัด  
ปทุมธานี จำนวน 43 โรงเรียน
2. ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่  
ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเก็บข้อมูลกลับคืนมาทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ
3. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ และ  
ถูกต้องของข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมกลับคืนมา เพื่อนำไป  
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป

## สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้  
โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการประมวลผลข้อมูลทางสถิติ  
ซึ่งมีการประมวลขั้นตอน โดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม
  - 1.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา  
ของแบบทดสอบโดยหาค่าดัชนี คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง  
(index of congruent) หรือค่า IOC
  - 1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม  
โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  Coefficient) ของครอนบัค  
(Cronbach)
2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล
  - 2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะ  
ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถาม  
เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยใช้  
ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
  - 2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการจำเป็น  
ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกาย  
ยีนเครื่องโชน-ละครร่า ลักษณะแบบประเมินเป็นแบบ  
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้  
ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard  
Deviation)
  - 2.3 การจัดลำดับความสำคัญของ  
ความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) (สุวิมล  
ว่องวานิช, 2550: 279)

## การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำ สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

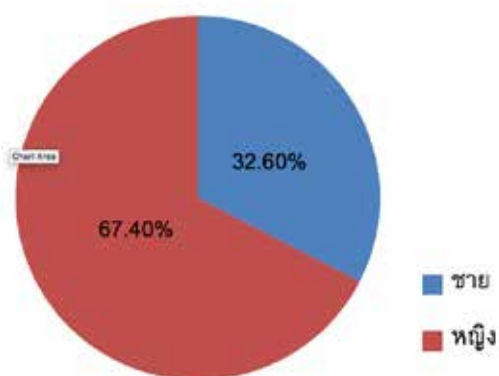
### 1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 43 คน เกี่ยวกับสภาพทั่วไป เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำ

#### 1.1 สภาพภาพทั่วไป

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไป จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 43 คน ปรากฏผลดังแผนภูมิภาพที่แสดงจำนวน และร้อยละของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผู้ตอบแบบสอบถาม (n=43)

#### 1. เพศ

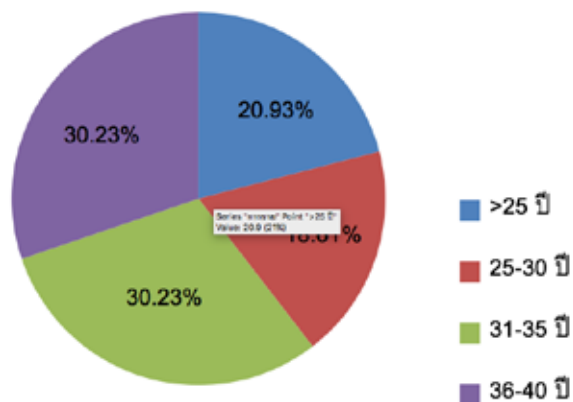


ที่มา : ตารางจัดทำโดยประวิทย์ ฤทธิบุญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนภูมิภาพ พบว่าครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 และเป็นเพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60

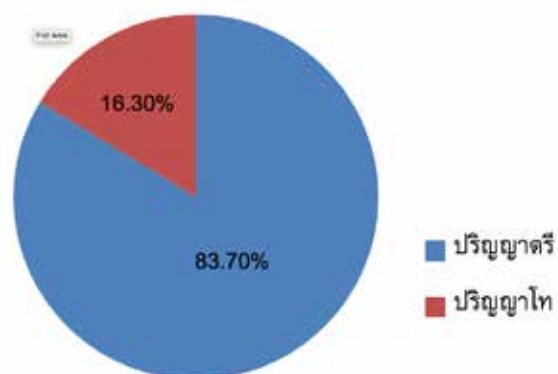
#### 2. อายุ



ที่มา : ตารางจัดทำโดยประวิทย์ ฤทธิบุญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนภูมิภาพ พบว่าอายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 31-35 ปี และ 36-40 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 รองลงมา มีอายุช่วงในช่วงน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 และมีอายุช่วงในช่วง 25-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.61 ตามลำดับ

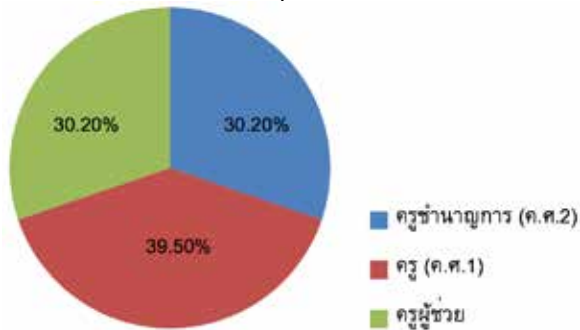
#### 3. วุฒิการศึกษาสูงสุดในปัจจุบัน



ที่มา : ตารางจัดทำโดยประวิทย์ ฤทธิบุญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนภูมิภาพ พบว่าวุฒิการศึกษาสูงสุดในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 ตามลำดับ

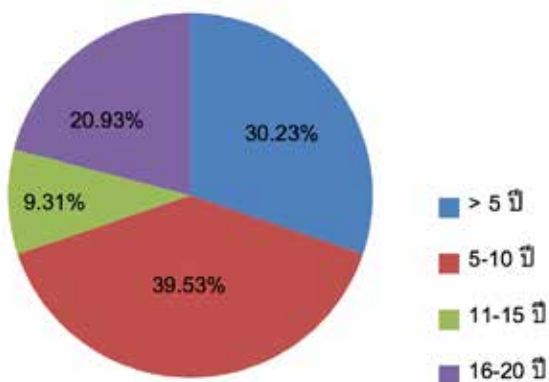
#### 4. ตำแหน่งในปัจจุบัน



ที่มา : ตารางจัดทำโดยประวิทย์ ฤทธิบุญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนภูมิภาพ พบว่า ตำแหน่งในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี วิทยฐานะครู (ค.ศ.1) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.54 รองลงมาเป็นครู (ค.ศ.2) และ ครูผู้ช่วย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 ตามลำดับ

#### 5. ประสบการณ์สอน



ที่มา : ตารางจัดทำโดยประวิทย์ ฤทธิบุญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนภูมิภาพ พบว่า ประสบการณ์ในการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในช่วง 5-10 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมา อยู่ในช่วงน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็น ร้อยละ 30.23 และอยู่ในช่วง 16-20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.93 และอยู่ในช่วง 11-15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.31 ตามลำดับ

#### 2. ประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละคร รำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินการในปัจจุบัน คือ ความรู้/ทักษะที่ปฏิบัติในปัจจุบัน กับสภาพการดำเนินการ ที่คาดหวัง คือ ความรู้/ทักษะที่ต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติม โดย แยกวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์เป็นรายชื่อ ประกอบด้วย

1. ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายการแสดงโขน-ละคร รำ
2. ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ
3. ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ ปรากฏผลดัง ตารางดังต่อไปนี้

**ตารางที่ 1** แสดงค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกาย ยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัด ปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ (n=43)

| รายการประเมิน                                         | สภาพการดำเนินใน |      | สภาพการดำเนินที่ |      | I-D  | I-D/D | t-test | ลำดับ |
|-------------------------------------------------------|-----------------|------|------------------|------|------|-------|--------|-------|
|                                                       | ปัจจุบัน (D)    |      | คาดหวัง (I)      |      |      |       |        |       |
|                                                       | $\bar{X}$       | SD   | $\bar{X}$        | SD   |      |       |        |       |
| 1. ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ |                 |      |                  |      |      |       |        |       |
| 1.1 ศิราภรณ์<br>(เครื่องประดับศีรษะ)                  | 1.89            | 0.77 | 2.21             | 0.79 | 0.32 | 0.17  | -6.88  | 3     |
| 1.2 ถนิมพิมพาภรณ์<br>(เครื่องประดับกาย)               | 2.14            | 0.83 | 2.86             | 0.77 | 0.72 | 0.34  | -4.39  | 2     |
| 1.3 พัสตราภรณ์<br>(เครื่องนุ่งห่มที่เป็นผ้า)          | 1.84            | 0.84 | 3.16             | 0.79 | 1.32 | 0.72  | -8.01  | 1     |
| รวม                                                   | 1.95            | 0.82 | 2.74             | 0.79 | 0.79 | 0.41  | -6.43  | 2     |

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 2 แสดงค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ พบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.17 ถึง 0.72 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ พัสตราภรณ์ (เครื่องนุ่งห่มที่เป็นผ้า) (0.72) รองลงมา คือ ถิ่นมพิมพาภรณ์ (เครื่องประดับกาย) (0.34) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ศิราภรณ์ (เครื่องประดับ

ศีรษะ) (0.17) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าทีแบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( = 1.95) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( = 2.74) อยู่ที่ ( = 0.79) แสดงให้เห็นว่าด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

ตารางที่ 2 แสดงค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกาย ยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัด ปทุมธานี ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ (n=43)

| รายการประเมิน                            | สภาพการดำเนินใน |      | สภาพการดำเนินที่ |      | I-D  | I-D/D | t-test | ลำดับ |
|------------------------------------------|-----------------|------|------------------|------|------|-------|--------|-------|
|                                          | ปัจจุบัน (D)    |      | คาดหวัง (I)      |      |      |       |        |       |
|                                          | $\bar{X}$       | SD   | $\bar{X}$        | SD   |      |       |        |       |
| 2. ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ     |                 |      |                  |      |      |       |        |       |
| 2.1 แบบหางหงส์<br>(โขนพระ-ละครพระ)       | 2.35            | 1.11 | 4.14             | 0.77 | 1.79 | 0.76  | -9.02  | 1     |
| 2.2 แบบก้นแป้น<br>(โขนยักษ์-โขนลิง)      | 2.53            | 1.22 | 3.86             | 0.89 | 1.33 | 0.53  | -5.54  | 5     |
| 2.3 แบบจีบหน้านาง<br>(ละครนาง)           | 2.70            | 1.19 | 4.00             | 0.85 | 1.30 | 0.48  | -5.30  | 7     |
| 2.4 แบบจีบหน้านางซัดชาตรี                | 2.42            | 1.12 | 3.81             | 0.76 | 1.39 | 0.57  | -7.07  | 4     |
| 2.5 แบบจีบหางไหล                         | 3.93            | 0.83 | 4.02             | 0.99 | 0.09 | 0.03  | -5.43  | 8     |
| 2.6 แบบหางหงส์และ<br>หางปรก (ละครพันทาง) | 2.51            | 1.18 | 4.05             | 0.93 | 1.54 | 0.61  | -6.63  | 3     |
| 2.7 แบบพม่า<br>(ละครพันทาง)              | 2.65            | 1.17 | 4.00             | 0.85 | 1.35 | 0.51  | -5.47  | 6     |
| 2.8 แบบมอญ<br>(ละครพันทาง)               | 2.47            | 1.16 | 4.26             | 0.79 | 1.79 | 0.72  | -8.45  | 2     |
| รวม                                      | 2.70            | 1.12 | 4.02             | 0.85 | 1.32 | 0.49  | -6.61  | 1     |

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 3 แสดงค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำ ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการ นุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ พบว่า สภาพการดำเนินงาน ที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น อยู่ระหว่าง 0.03 ถึง 0.76 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับ ความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ แบบหางหงส์ (โขนพระ-ละครพระ)(0.76) รองลงมา คือ แบบมอญ (ละครพันทาง) (0.72) และแบบหางหงส์และหางปรก (ละครพันทาง) (0.61) และแบบจีบหน้านางซัดชาตรี (0.57) และแบบก้นแป้น (โขนยักษ์-โขนลิง) (0.53) และแบบพม่า (ละครพันทาง) (0.51)

และแบบจีบหน้านาง (ละครนาง) (0.48) ส่วนรายการที่มีดัชนี จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ แบบจีบหางไหล (0.03) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงาน ในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการ นุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าที่แบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนิน งานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการ นุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยัง พบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน (= 2.70) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง (= 4.02) อยู่ที่ (= 1.50) แสดงให้เห็นว่าด้านการนุ่งผ้าในการแสดง โขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

ตารางที่ 3 แสดงค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกาย ยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัด ปทุมธานี ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ (n=43)

| รายการประเมิน                         | สภาพการดำเนินใน |           | สภาพการดำเนินที่ |      | I-D  | I-D/D | t-test | ลำดับ |
|---------------------------------------|-----------------|-----------|------------------|------|------|-------|--------|-------|
|                                       | ปัจจุบัน (D)    |           | คาดหวัง (I)      |      |      |       |        |       |
|                                       | SD              | $\bar{X}$ | SD               |      |      |       |        |       |
| 3. ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ |                 |           |                  |      |      |       |        |       |
| 3.1 รัดเสื้อผู้แสดงโขนพระ             | 3.02            | 0.86      | 3.42             | 0.50 | 0.40 | 0.13  | -2.51  | 6     |
| 3.2 รัดเสื้อผู้แสดงโขนยักษ์           | 2.91            | 0.84      | 3.44             | 0.50 | 0.53 | 0.18  | -3.56  | 4     |
| 3.3 รัดเสื้อผู้แสดงโขนลิง             | 2.81            | 0.85      | 3.47             | 0.51 | 0.66 | 0.23  | -4.28  | 1     |
| 3.4 รัดเสื้อผู้แสดงละครพระ            | 3.00            | 0.85      | 3.42             | 0.50 | 0.42 | 0.14  | -2.87  | 5     |
| 3.5 รัดเสื้อผู้แสดงละครนาง            | 2.93            | 0.88      | 3.47             | 0.51 | 0.54 | 0.18  | -3.48  | 3     |
| 3.6 รัดเสื้อผู้แสดงละคร<br>(พันทาง)   | 2.88            | 0.85      | 3.47             | 0.51 | 0.59 | 0.20  | -3.88  | 2     |
| รวม                                   | 2.93            | 0.86      | 3.45             | 0.50 | 0.52 | 0.18  | -3.43  | 3     |

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 4 แสดงค่า PN<sub>IModified</sub> และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละคร รำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ พบว่า สภาพการ ดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็น ทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของ ความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.66 โดยรายการที่มี ดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น สูงสุด คือ รัดเสื้อผู้แสดงโขนลิง (0.66) รองลงมา คือ รัดเสื้อ ผู้แสดงละคร (พันทาง) (0.59) และรัดเสื้อผู้แสดงละครนาง (0.54) และรัดเสื้อผู้แสดงโขนยักษ์ (0.53) และรัดเสื้อผู้แสดง ละครพระ (0.42) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับ

ความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ รัดเสื้อผู้แสดง โขนพระ (0.40) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงาน ในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการ นุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำโดยการทดสอบค่าทีแบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการ ดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงาน ในปัจจุบัน ( $\bar{X}$  = 2.93) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนิน งานที่คาดหวัง ( $\bar{X}$  = 3.45) อยู่ที่ ( $\bar{X}$  = 0.52) แสดงให้เห็นว่า ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการ จำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

**ตารางที่ 4** แสดงผลโดยรวมของค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี (n=43)

| รายการประเมิน                                                 | สภาพการดำเนินใน |      | สภาพการดำเนินที่ |      | I-D  | I-D/D | t-test | ลำดับ |
|---------------------------------------------------------------|-----------------|------|------------------|------|------|-------|--------|-------|
|                                                               | ปัจจุบัน (D)    |      | คาดหวัง (I)      |      |      |       |        |       |
|                                                               | $\bar{X}$       | SD   | $\bar{X}$        | SD   |      |       |        |       |
| 1. ด้านองค์ประกอบของ<br>เครื่องแต่งกาย<br>ในการแสดงโขน-ละครรำ | 1.95            | 0.82 | 2.74             | 0.79 | 0.79 | 0.41  | -6.43  | 2     |
| 2. ด้านการนุ่งผ้า<br>ในการแสดงโขน-ละครรำ                      | 2.70            | 1.12 | 4.02             | 0.85 | 1.32 | 0.49  | -6.61  | 1     |
| 3. ด้านการรัดเสื้อ<br>ในการแสดงโขน-ละครรำ                     | 2.93            | 0.86 | 3.45             | 0.50 | 0.52 | 0.18  | -3.43  | 3     |
| รวม                                                           | 2.53            | 0.93 | 3.51             | 0.71 | 0.98 | 0.41  | -5.49  | -     |

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามตารางที่ 5 แสดงค่า PNIModified และลำดับความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมพบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.49 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครร่ำ (0.49) รองลงมา คือ ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครร่ำ (0.41) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครร่ำ (0.18) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง โดยภาพรวมของการทดสอบค่าที่แบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน (= 2.53)

ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง (= 3.51) อยู่ที่ (= 0.98) แสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครร่ำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

### สรุปผล

การวิจัยครั้งนี้ สรุปผลการวิจัยจากการใช้แบบสอบถามครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี จำนวน 43 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า Modified Priority Needs Index (PNIModified) และนำเสนอผลดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไป พบว่า ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 67.40 และเป็นเพศชาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60

อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ในช่วง 31-35 ปี และ 36-40 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็น

ร้อยละ 30.23 รองลงมา มีอายุช่วงในช่วงน้อยกว่า 25 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 และมีอายุช่วงในช่วง 25-30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 18.61 ตามลำดับ

วุฒิการศึกษาสูงสุดในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 83.70 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 16.30 ตามลำดับ

ตำแหน่งในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวิทยฐานะครู (ค.ศ.1) จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.54 รองลงมาเป็นครู (ค.ศ.2) และ ครูผู้ช่วย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 ตามลำดับ

ประสบการณ์ในการสอนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 5-10 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 39.53 รองลงมา อยู่ในช่วงน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 30.23 และอยู่ในช่วง 16-20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 20.93 และอยู่ในช่วง 11-15 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 9.31 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกาย ยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน

2.1 ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ พบว่าสภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.34 ถึง 0.72 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ พัสตราภรณ์ (เครื่องนุ่งห่มที่เป็นผ้า) (0.72) รองลงมา คือ ศิราภรณ์ (เครื่องประดับศีรษะ) (0.70) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ถนิมพิมพาภรณ์ (เครื่องประดับกาย) (0.34) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าทีแบบ Paired-Samples t-test พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( $= 1.95$ ) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( $= 3.05$ ) แสดงให้เห็นว่าด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

2.2 ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ พบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.03 ถึง 0.76 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ แบบจีบหน้านางซัดซาตรี (0.76) รองลงมา คือ แบบมอญ (ละครพันทาง) (0.72) และแบบหางหงส์และหางปรก (ละครพันทาง) (0.61) และแบบหางหงส์ (โขนพระ-ละครพระ) (0.57) และแบบก้นแป้น (โขนยักษ์-โขนลิง) (0.53) และแบบพม่า (ละครพันทาง) (0.51) และแบบจีบหน้านาง (ละครนาง) (0.48) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ แบบจีบหางไหล (0.03) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าทีแบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( $= 2.70$ ) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( $= 4.02$ ) แสดงให้เห็นว่าด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

2.3 ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ พบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.66 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ รัดเสื้อผู้แสดงโขนลิง (0.66) รองลงมา คือ รัดเสื้อผู้แสดงละคร (พันทาง) (0.59) และรัดเสื้อผู้แสดงละครนาง (0.54) และรัดเสื้อผู้แสดงโขนยักษ์

(0.53) และรัดเสื้อผู้แสดงละครพระ (0.42) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ รัดเสื้อผู้แสดงโขนพระ (0.40) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ โดยการทดสอบค่าที่แบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( = 2.93) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( = 3.45) แสดงให้เห็นว่าด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ มีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.56 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ (0.56) รองลงมา คือ ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ (0.49) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ (0.18) ตามลำดับ

### อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำ สำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ในครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ และประเด็นต่างๆ ที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้ การประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำ ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์

ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีโดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานที่คาดหวังของกลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกรายการ โดยมีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.56 โดยรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านองค์ประกอบของเครื่องแต่งกายในการแสดงโขน-ละครรำ (0.56) รองลงมา คือ ด้านการนุ่งผ้าในการแสดงโขน-ละครรำ (0.49) ส่วนรายการที่มีดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นต่ำสุด คือ ด้านการรัดเสื้อในการแสดงโขน-ละครรำ (0.18) ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง โดยภาพรวมของการทดสอบค่าที่แบบ Paired-Samples t-test พบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังพบอีกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน ( = 2.53) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพการดำเนินงานที่คาดหวัง ( = 3.51) แสดงให้เห็นว่าความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (สาระนาฏศิลป์ไทย) เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีมีความต้องการจำเป็นสำหรับการฝึกอบรม ที่สอดคล้องกับนิตย์สัมมาพันธ์ (2536: น. 19) ได้กล่าวถึงความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมที่เกิดจากการปรับระดับ ความสามารถ ทั้งๆ ที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงและยังไม่มีปัญหา ก็อาจเกิดความจำเป็นในการฝึกอบรมชนิดนี้ได้ เพราะมีนโยบายจากเบื้องบนให้มุ่งปรับระดับความสามารถขององค์กรและบุคลากรทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อเป็นการยกระดับองค์การและคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานให้สูงขึ้น ซึ่งจะทำเช่นนั้นก็ด้วยอาศัยการฝึกอบรม จึงถือได้ว่า มีความจำเป็นในการฝึกอบรมเกิดขึ้นแล้ว และขจรศักดิ์ หาญณรงค์ (2544: น. 7) ได้กล่าวถึงการประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs Assessment) ที่เป็นสภาพการณ์

หรือปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อผลสำเร็จของงาน ที่อาจแก้ไขด้วยการฝึกอบรม และรวมทั้งความต้องการในการฝึกอบรม เพื่อให้บุคลากรแต่ละคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และเจิมจันทร์ ทองวิวัฒน์ (2538: น. 5) ก็ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่าความจำเป็นในการฝึกอบรมเป็นการประเมินเกี่ยวกับสภาพการณ์หรือปัญหาซึ่งต้องการดำเนินการ หรือแก้ไขด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การได้ เช่นกันกับเริงลักษณ์ โรจนพันธ์ (2529: น. 15) ที่กล่าวว่า การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs) หรือความต้องการในการฝึกอบรม หมายถึง สภาพการณ์หรือปัญหาซึ่งต้องการดำเนินการหรือแก้ไขด้วยการฝึกอบรม เพื่อให้สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ได้ ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ และวางเป้าหมายที่สามารถตอบสนองการพัฒนาที่สำคัญในด้านต่างๆ โดยยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มุ่งหวังให้มีการผลิตครูได้สอดคล้องกับความต้องการในการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภทและมีสมรรถนะ

### เอกสารอ้างอิง

- กิตติกรณ์ นพุดมพันธ์. (2557, กรกฎาคม - ธันวาคม). การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการออกแบบเครื่องแต่งกายนาฏศิลป์ นิพนธ์ (นาฏศิลป์ไทย) คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระหว่างปีการศึกษา 2546-2550.
- วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. 16 1(31).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ขจรศักดิ์ หาญณรงค์. (2544). การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักฝึกอบรม สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.
- เจิมจันทร์ ทองวิวัฒน์. (2538). การระบุความจำเป็นในการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: เอกสารเสนอต่อคณะกรรมการ ส่งเสริมการวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์. สำนักเอกสาร.
- ชวลิต สุนทรานนท์. (2550). การศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายยืนเครื่องโขน-ละครรำ. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. (2507). ตำนานละครโอเปร่า. พระนครศรีอยุธยา: คลังวิทยา.
- นิตย์ สัมมาพันธ์. (2536). เอกสารการวิจัยเรื่องการสำรวจและวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม. ม.ท.ท.
- เริงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร: ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถใช้ศักยภาพในการสอนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559: น. ก)

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุของความต้องการจำเป็นที่พบในเชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงที่ก่อให้เกิดความต้องการและการนำไปสู่การหาแนวทางป้องกันแก้ไขที่ถูกต้องต่อไป

2. ควรศึกษาประเมินความต้องการจำเป็นของครูในเรื่องอื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นและนำไปสู่การดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการอย่างเหมาะสมต่อไป

#### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรมควรเลือกหัวข้อที่เน้นการเรียนการสอนที่เป็นฐานสมรรถนะเพื่อเป็นการพัฒนาที่ตรงตามความต้องการ

2. นำรูปแบบการประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ในการประเมินการฝึกอบรมในสาขาวิชาอื่นๆ